

Dosarul nr. 1ra-615/22
1-21025434-01-1ra-21042022

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
D E C I Z I E

24 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte: Toma Nadejda,

Judecătorii: Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion și Boico Victor,

juducând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către succesorul părții vătămate, Duca Galina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în cauza penală în privința lui,

Sașin Valeri xxxxxx, născut la xxxxxx
xxxxxx, originar din xxxxxx xxxxxx și
domiciliat în xxxxxx xxxxxx xxxxxx xxxxxx
xxxxxx xxxxxx.

Termenul de examinare:

Prima instanță: 18.02.2021 – 07.09.2021;

Instanța de apel: 29.09.2021 – 09.02.2022;

Instanța de recurs: 21.04.2022 – 24.10.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 07 septembrie 2021, în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, Sașin Valeri a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, la 3 (trei) ani închisoare, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Potrivit art. 90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite inculpatului, pentru un termen de probațiune de 2 (doi) ani.

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate, Duca Galina împotriva lui Sașin Valeri, în partea prejudiciului moral, fiind dispusă încasarea din contul lui Sașin Valeri în beneficiul lui Duca Galina, prejudiciul moral în sumă de 100 000 (o sută mii) lei. În rest, în partea prejudiciului moral, acțiunea civilă a fost respinsă.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate, Duca Galina împotriva lui Sașin Valeri, în partea încasării

prejudiciului material în sumă de 20 000 lei, fiindu-i explicat reclamantei că are dreptul să se adreseze în ordinea procedurii civile.

A fost dispusă încasarea din contul lui Sașin Valeri în beneficiul statului, suma de 2 048 (două mii patruzeci și opt) lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, iar suma cheltuielilor de 107,26 (o sută șapte,26) lei, fiind trecută în contul statului.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că Sașin Valeri la 10 noiembrie 2020, aproximativ ora 12:15, conducând autocamionul de model „Kamaz 65115”, cu n/î xxxxxx xxxx, deplasându-se pe traseul R-20 „Orhei-Rezina-Rîbnița” din direcția or. Orhei, aproximativ la km 27 + 850 m, între s. Cuizăuca, r-nul Rezina și s. Cogîlniceni, r-nul Rezina, nemanifestând prudență sporită la trafic, neținând cont de totalitatea de factori ce caracterizează condițiile rutiere și anume determinarea vitezei, benzii de circulație și a modalităților de conducere a vehiculului, încălcând prevederile pct. 45 alin. (1) lit. a), b) și d) al Regulamentului circulației rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13 mai 2009, care prevede că: „Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase și d) situația rutieră”, având intenția de a efectua manevra de depășire în loc interzis, încălcând marcajul rutier 1.1.1 „linia îngustă continue”, care delimitează fluxul de transport de sensuri opuse pe sectoarele de drum, care au două benzi pentru circulație, a ieșit pe banda de circulație cu sens opus, manifestând o neglijență în trafic, nu a ținut cont că cel care îl precede a semnalizat de a efectua manevra de viraj spre stânga, de pe un drum principal, pe un drum secundar, încălcând prevederile pct. 51 lit. b) al Regulamentului circulației rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13 mai 2009, care prevede că: „Înainte de depășirii, conducătorul vehiculului trebuie să se asigure că: cel care îl precedă pe aceeași bandă nu a semnalizat intenția de a depăși sau intenția de a preselecta spre stânga”, a tamponat lateral autoturismul de model VAZ 2101 cu numărul de înmatriculare xxxxxx xx, care deja efectuase manevra de viraj spre stânga, condus regulamentar de către cet. Duca Ion xxxxxx, a.n. xxxxxx, care avea ca pasageri cet. Duca Galina xxxxxx și Luchian Maria xxxxx. În rezultatul accidentului rutier, conform raportului de expertiză judiciară nr. 202026C0189 din 30 noiembrie 2020, moartea cet. Duca Ion, a survenit în rezultatul hemoragiilor secundare în trunchiul cerebral, cu compresiune cerebrală, ca urmare a traumei cranio-cerebrale închise, ce se confirmă prin modificările traumatice depistate la examinarea medico-legală a cadavrului. La examinarea medico-legală a cadavrului s-a constatat: traumă cranio-cerebrală închisă. Echimoză pe cap. Hemoragii în țesuturile moi pericraniene. Fractură liniară a oaselor bolții și bazei craniului. Hemoragii epidurale, subdurale (100 ml) și subarahnoidiene parțiale. Conținut hemoragie în ventriculele cerebrale. Angajarea trunchiului cerebral în orificiul mare occipital, hemoragii secundare în trunchiul cerebral. Stare postreparare

craniu (10.11.20), care au putut fi produse ca rezultat al acțiunii traumatice cu obiect contondent, dur sau la lovire de acesta, posibil în timpul și circumstanțele accidentului rutier, fiind în calitate de conducător al automobilului, prin tamponarea acestuia în partea laterală stângă de către autocamion, care în comun au legătura cauzală directă cu pricina morții și se califică ca vătămare gravă.

Acțiunile lui Sașin Valeri au fost încadrate în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, *adică încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane.*

3. Succesorul părții vătămate, Duca Galina, a contestat sentința cu apel solicitând casarea parțială a acesteia, în partea respingerii acțiunii civile privind încasarea prejudiciului moral, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care acțiunea civilă, în partea încasării prejudiciului moral din contul lui Sașin Valeri în beneficiul lui Duca Galina, în sumă de 380 000 lei, să fie admisă integral.

În motivarea apelului a indicat, că prima instanță neîntemeiat a admis parțial acțiunea civilă în partea încasării prejudiciului moral din contul inculpatului.

Prin urmare, invocând prevederile art. 219 alin. (1), (4), 225 alin. (2), (3), 387 alin. (1) Cod de procedură penală, art. 1998 alin. (1), 2036 alin. (1), (2), 2037 alin. (1) Cod civil, a precizat că suma de 100 000 lei, dispusă spre încasare de către prima instanță, cu titlu de prejudiciu moral, este una neproportională și inechitabilă, reieșind din faptul că a suportat suferințe enorme în urma acțiunilor inculpatului Sașin Valeri, care s-au soldat cu decesul soțului său, Duca Ion.

Or, vinovăția lui Sașin Valeri, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, a fost demonstrată pe deplin, fiind constatat cu certitudine faptul că în urma acțiunilor inculpatului, a survenit decesul lui Duca Ion, astfel stabilindu-se legătura cauzală dintre acțiunile ilegale ale inculpatului și prejudiciul cauzat, ceea ce presupune conform legislației în vigoare, survenirea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciul cauzat.

În acest context, consideră că suma prejudiciului moral urmează a fi valorificată în cuantum de 380 000 lei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, a fost respins apelul declarat și menținută sentința primei instanțe fără modificări.

4.1. În argumentarea soluției pronunțate, instanța de apel a indicat că la pronunțarea sentinței, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a concluzionat că inculpatul a săvârșit infracțiunea incriminată, circumstanțe care au fost constatate din totalitatea de probe administrate la cauza penală, iar acestea fiind corect apreciate, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității, iar toate probele în

ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Prin urmare, instanța de apel a constatat cu certitudine că Sașin Valeri a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare care a provocat din imprudență decesul unei persoane.

Totodată, instanța de apel a precizat că în cadrul examinării cauzei penale, succesorul victimei, Duca Galina, conducându-se de prevederile art. 219-221 Cod de procedură penală, a înaintat acțiune civilă, solicitând încasarea prejudiciului material în sumă de 20 000 lei și prejudiciului moral în sumă de 380 000 lei. Prin apelul declarat, succesorul părții vătămate invocă dezacordul său cu sentința primei instanțe, doar în partea încasării prejudiciului moral, considerând ca fiind inechitabilă suma încasată de prima instanță.

Astfel, reținând prevederile art. 220 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, art. 2036 alin. (1), (2), 2037 alin. (1) Cod civil, instanța de apel a menționat că criticele apelantei despre suma prejudiciului moral dispusă a fi încasată de către prima instanță, nu sunt plauzibile, or, în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, ținând cont de circumstanțele constatate în ședința de judecată, de gradul de vinovăție al inculpatului, prejudiciul cauzat prin infracțiune și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea efectivă, stabilind faptul că partea vătămată are dreptul la repararea prejudiciului moral, și ținând cont de faptul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, având ca punct de reper practica instanțelor naționale, prima instanță întemeiat a concluzionat că suma de 100 000 lei, reprezintă o despăgubire echitabilă pentru daunele morale cauzate succesorului părții vătămate, Duca Galina.

Referitor la argumentul succesorului părții vătămate, precum că prejudiciul moral urma a fi încasat în quantumul solicitat, instanța de apel a indicat că însăși tragerea la răspundere penală a inculpatului Sașin Valeri și stabilirea unei pedepse cu închisoare acestuia, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, reprezintă în sine o satisfacție echitabilă pentru succesorul părții vătămate, care compensează într-o anumită măsură și prejudiciul moral cauzat acesteia.

5. Succesorul părții vătămate, Duca Galina, declară recurs împotriva deciziei instanței de apel, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care acțiunea civilă cu privire la încasarea prejudiciului moral, în sumă de 380 000 lei, din contul inculpatului, să fie admisă integral.

În argumentarea recursului susține că soluția instanței de apel prin care a fost menținută sentința primei instanțe, în partea dispunerii încasării prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, este una eronată.

Astfel, invocând prevederile art. 219 alin. (1), (4), 225 alin. (1), (3), 387 alin. (1) Cod de procedură penală, art. 1998 alin. (1), 2036 alin. (1), (2), 2037

alin. (1) Cod civil, menționează că suma de 100 000 lei, dispusă spre încasare de către prima instanță, cu titlu de prejudiciu moral, este una neproportională și inechitabilă suferințelor morale suportate în urma decesului soțului său, Duca Ion.

Or, vinovăția lui Sașin Valeri, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, a fost demonstrată pe deplin, fiind constatat cu certitudine faptul că în urma acțiunilor inculpatului, a survenit decesul lui Duca Ion, astfel stabilindu-se legătura cauzală dintre acțiunile ilegale ale inculpatului și prejudiciul cauzat, ceea ce presupune conform legislației în vigoare, survenirea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciul cauzat.

În acest context, precizează că instanțele de fond, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, nu au luat în considerație importanța valorii lezate (dreptul la viață), vârsta la care a survenit decesul victimei (48 ani), caracterul violent al morții, ceea ce a accentuat trauma psihică a succesorului părții vătămate, precum și criteriul fundamental la stabilirea despăgubirilor acordate pentru prejudiciul moral – echitatea.

Consideră că suma prejudiciului moral cauzat, urmează a fi dispusă spre încasare în cuantum de 380 000 lei.

6. Procurorul a depus referință la recursul declarat de succesorul părții vătămate, Duca Galina, pledând pentru admiterea acestuia și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, invocând dezacordul cu soluția instanței de apel, în partea prejudiciului moral.

7. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din considerentele ce succed.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică, dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din conținutul recursului declarat de către succesorul părții vătămate, Duca Galina, se atestă că aceasta a indicat drept temei pentru declararea recursului art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau*

instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

După cum rezultă din materialele cauzei, potrivit sentinței Sașin Valeri a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, iar conform art. 90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite, pentru un termen de probațiune de 2 ani. *A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate, Duca Galina împotriva lui Sașin Valeri, în partea prejudiciului moral, fiind dispusă încasarea din contul lui Sașin Valeri în beneficiul lui Duca Galina, prejudiciul moral în sumă de 100 000 lei. În rest, în partea prejudiciului moral, acțiunea civilă a fost respinsă. A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate, Duca Galina împotriva lui Sașin Valeri, în partea încasării prejudiciului material în sumă de 20 000 lei, fiindu-i explicat reclamantei că are dreptul să se adreseze în ordinea procedurii civile.*

A fost dispusă încasarea din contul lui Sașin Valeri în beneficiul statului, suma de 2 048 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, iar suma cheltuielilor de 107,26 lei, fiind trecută în contul statului, soluție care a fost menținută și de către instanța de apel.

De asemenea, instanța de recurs reține că prin ordonanța organului de urmărire penală din 30 noiembrie 2020, Duca Galina a fost recunoscută în calitate de succesor legal a părții vătămate Duca Ion (f.d.56, vol.I), precum și prin ordonanța din 31 decembrie 2020, a fost recunoscută în calitate de parte civilă (f.d.49, vol.I), iar în cadrul examinării cauzei în prima instanță, succesorul părții vătămate, Duca Galina, a înaintat cerere cu privire la încasarea din contul inculpatului Sașin Valeri, prejudiciului moral și material în sumă totală de 400 000 lei (f.d.211, vol.I), concretizând în ședința de judecată că suma de 380 000 lei, reprezintă prejudiciul moral, iar suma de 20 000 lei, este prejudiciul material (f.d.224, vol.I).

Deși în cererea de apel, succesorul părții vătămate, Duca Galina, a invocat dezacordul cu soluționarea de către prima instanță a acțiunii civile în partea încasării prejudiciului moral, susținând că a suportat suferințe enorme în urma acțiunilor inculpatului, care s-au soldat cu decesul soțului său, Duca Ion, analizând decizia supusă recursului, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel, menținând soluția primei instanțe, a motivat superficial soluția adoptată în această parte.

Colegiul penal lărgit menționează că acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspunderea delictuală a persoanei responsabile potrivit legii civile, pentru prejudiciul produs prin săvârșirea faptei care face obiectul acțiunii penale. Prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței împotriva inculpatului, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecării, atât în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material, cât și celui moral.

Așadar, instanța de recurs constată că potrivit deciziei recurate, instanța de apel s-a limitat doar la expunerea printr-o frază generală că prima instanță întemeiat a concluzionat că suma de 100 000 lei, este o despăgubire echitabilă pentru daune morale cauzate succesorului părții vătămate Duca Galina, însă instanța nu desfășoară considerentele care au fundamentat concluzia respectivă.

Mai mult, nu este clară nici concluzia instanței de apel, potrivit căreia indică că „...însăși tragerea la răspundere penală a inculpatului Sașin Valeri și aplicarea unei pedepse cu închisoare acestuia, cu suspendarea condiționată a executării acesteia, reprezintă în sine o satisfacție echitabilă pentru succesorul părții vătămate, care compensează într-o anumită măsură și prejudiciul moral cauzat acesteia”.

Or, motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

La același segment, Colegiul penal lărgit amintește, că potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în primul rând, rolul instanțelor judecătorești naționale este să decidă asupra admisibilității probelor, precum și asupra relevanței și ponderii acestora pentru pronunțarea deciziei judecătorești.

Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite.

O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs.

Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției.

Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (§ 30, 31 cauza *Fomin vs R. Moldova*, decizia din 11 octombrie 2011).

Colegiul penal lărgit notează, că modalitatea de motivare a soluției instanței de apel cu privire la acțiunea civilă în partea încasării prejudiciului moral, este neclară, pe când potrivit prevederilor legislației procesuale și practicii judiciare, hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea

hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Față de considerentele mai sus arătate, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către succesorul părții vătămate, Duca Galina, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în cauza penală în privința lui **Sașin Valeri xxxxx**, în latura civilă în partea soluționării chestiunii privind încasarea din contul inculpatului a prejudiciului moral, și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest decizia contestată, se menține.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată în partea în care a fost dispusă rejudecarea, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **15 decembrie 2022.**

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion

Boico Victor